

Проектування освітнього середовища навчального закладу має бути пов'язане з орієнтованою на професійне самовизначення і розвиток у вихованців особистісно значущих якостей майбутнього фахівця. Основні елементи психолого-педагогічної підготовки: зміст, методи, форми організації, принципи навчання і виховання, відносини учасників освітнього процесу, педагогічні технології.

Висновки: При підготовці майбутнього фахівця необхідно створити цілісну систему формування та розвитку всебічно – розвиненого професіонала, що передбачає виявлення і розвиток в особистості творчих нахилів, діалектичного мислення, передумов розвитку особистісних якостей для професійного становлення і зростання.

Література:

1. Вербицкий А.А., Филипов А.В., Красовский Ю.Д. Содержание, формы и методы обучения в высшей и средней специальной школе. Психолого-педагогические вопросы проведения деловых игр. – М.: Знание, 1991
2. Леонтьев Д.А. Методика изучения ценностных ориентаций. – М., 1992.
3. Маркова А.К. Психология профессионализма. – М., 1996. – С. 266-269.
4. Мудрик А.В. Социализация человека: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2004.
5. Научное творчество: Научоведение проблемы и исследование / Под ред. С.Д. Микулинского, М.Г. Ярошевского. – М.: Наука, 1969. – 446с.
6. Пономарев Я.А. Фазы творческого процесса // Исследование проблем психологии творчества. – М.: Педагогика, 1983. – 326 с.
7. Сластенин В.А. Психология и педагогика. М.: Издательский центр «Просвещение», 2002.

В статті виділено і обґрунтовано окремі чинники професійно - творчого розвитку фахівця у процесі його професійної підготовки у ВНЗ, серед яких умови формування професійного мислення студента та особливості процесу формування його професійного ідеалу.

Ключові слова: професійна підготовка, пошуково – творча діяльність, професійне мислення, професійний ідеал, фахові компетенції.

В статье выделены и обоснованы отдельные факторы профессионально - творческого развития специалиста в процессе его профессиональной подготовки в ВУЗ, среди которых условия формирования профессионального мышления студента и особенности процесса формирования его профессионального идеала.

This article is devoted to the special reasons of the specialist's professional and creative development in the process of his education in colleges or universities. The conditions of forming of the features of forming of professional ideals are highlighted in this article.

УДК:377.5

ББК: 444

С.К. Сторожук
м. Вінниця, Україна

ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ ВМІННЯ РОБОТИ З ІНШОМОВНОЮ ФАХОВОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ

Постановка проблеми. Умови сучасної дійсності, що стрімко розвиваються, пред'являють нові, вищі вимоги до випускників вищих навчальних закладів. Вибір Україною курсу на входження в Європейський економічний простір, інтеграція з Європейськими країнами, інтернаціоналізація ділових стосунків у різних сферах діяльності людини підвищує попит на випускників технічних спеціальностей, які були б всебічно розвиненими особистостями, вільно володіли культурою іншомовного спілкування.

Таке соціальне замовлення має знайти пряме відображення у вимогах до підготовки молодших спеціалістів технічного профілю у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації.

Метою діяльності вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації має бути формування соціально зрілої, творчої особистості, підготовленої до подальшого інтелектуального розвитку, набуття знань, умінь та навичок за спеціальностями та напрямками підготовки, які б задовольняли потреби фахівця і роботодавця. В цьому сенсі пріоритетним завданням коледжів і технікумів має бути підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, які здатні працювати в умовах постійного впровадження науково-технічних досягнень. Вони мають володіти професійними вміннями і навичками, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях певної галузі виробництва та високим рівнем професійної компетенції. Стрімкий соціально-економічний прогрес, який відбувається в світі останнім часом, сприяє реформуванню системи освіти. До викладачів висуваються більш високі вимоги щодо викладання. На сучасному етапі необхідною умовою навчання є впровадження таких методик, котрі б більш ефективно розкривали потенціал студентів, їхні інтелектуальні, творчі та моральні якості та сприяли підвищенню мотивації до навчання, активізували їхню пізнавальну діяльність, спонукали до творчого пошуку та самовдосконалення.

Аналіз раніше виконаних робіт. Актуальність проблеми підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців підтверджується висновками багатьох вітчизняних вчених: А. Алексюк, С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Зязюн, Г. Козлакова, І. Козловська, Н. Ничкало, О. Пехота, Л. Пуховська, В. Рибалка, О. Романовський, В. Семиченко, С. Сисоєва та ін.

Питання організації навчального процесу в навчальних закладах I-II рівнів акредитації розглядали О. Гаврилюк, О. Домінський, В. Лозовецька, Н. Журавська, Л. Костельна, С. Мамрич, Г. Шемелюк.

Іншомовну фахову літературу, як таку, що сприяє оволодінню професійними знаннями та вміннями у певній галузі розглядали Л. Абраменко, В. Григоров, З. Кличнікова, М. Ляховицький, О. Троянська, С. Фоломкіна та інші.

Л. Сухова, С. Тер-Мінасова вважали, що іншомовні фахові тексти належать до функціонального стилю наукової прози.

Проблемою навчання іншомовної фахової лексики займалась значна кількість психологів та методистів, зокрема З. Кличнікова, Б. Беляєв, Л. Куліш, М. Жинкін, Н. Складенко, В. Борщовецька.

Вивчення методичної та педагогічної літератури, що стосується теми дослідження, показало, що, незважаючи на численні пошуки в напрямі формування вмінь та навичок роботи з іншомовною фаховою літературою, поза увагою дослідників залишилися важливі аспекти формування в студентів коледжів технічного напрямку вмінь роботи з іншомовною фаховою літературою.

Мета даної статті - розглянути аспекти формування у майбутніх молодших спеціалістів технічного профілю вмінь роботи з іншомовною фаховою літературою.

Виклад основного матеріалу. Сучасність вимагає від фахівця постійного самовдосконалення. Джерелом знань та нової інформації має стати фахова література. Значний об'єм спеціалізованої фахової літератури друкується іноземними мовами. Тому здатність користуватися іншомовними джерелами знань значно розширює можливість знайти потрібну інформацію, самовдосконалитися, підвищити свій кваліфікаційний рівень. Щоб витримати жорстоку конкуренцію на ринку праці, будь-який фахівець має бути спроможним користуватися фаховою іншомовною літературою. Навчити майбутнього молодшого спеціаліста технічного профілю використовувати таку літературу в своїй професійній діяльності має стати одним з основних завдань для викладачів коледжів.

Фахова література— це журнали, словники, підручники, довідники, енциклопедії, що містять відомості та вузькопрофільні знання з тієї чи іншої спеціальності. В ній представлено

широкий спектр практичних і теоретичних знань з урахуванням можливостей використання цих знань на практиці.

Враховуючи це, формування в студентів коледжів вміння працювати з фаховою літературою має здійснюватись за допомогою міжпредметних зв'язків. У цьому випадку йде мова про зв'язки між спеціальними та гуманітарними предметами. Викладачі мають не просто передавати свої знання на лекціях, практичних та лабораторних заняттях «з рук в руки», а й навчити студента користуватися фаховою літературою, знаходити в значному обсязі цієї літератури потрібну, а в ній - необхідну інформацію.

Незважаючи на значний потік інформації у вигляді телебачення та Інтернету, не завжди можливо знайти потрібну інформацію в цьому потоці. Тому фахова література та періодика залишаються головним джерелом інформації як для професіонала, так і для майбутнього молодшого спеціаліста - студента коледжу.

Одним із пріоритетів підготовки молодшого спеціаліста технічного профілю має стати орієнтація на необхідність використання фахової літератури в майбутній професійній діяльності та вміння зорієнтуватися у значній кількості цієї літератури і знайти саме потрібну інформацію для професійної діяльності.

Викладачі спеціальних предметів мають постійно знайомити студентів з періодичними виданнями зі спеціальності, створювати на заняттях умови, за яких студент відчував би необхідність регулярно передивлятися, цікавитися, користуватися ними. На заняттях потрібно створювати проблемні ситуації, розв'язання яких було б можливе лише за умови використання додаткової фахової літератури.

У процесі прискорення темпу розвитку промисловості, будівництва, високотехнологічних галузей виробництва та в умовах швидкої глобалізації світового суспільства ми не можемо відкидати того факту, що в світі друкується величезна кількість фахових іншомовних видань, котрі містять значну кількість спеціалізованої інформації «з перших рук».

З цієї точки зору формування в майбутніх молодших спеціалістів технічного профілю вміння користуватися фаховою іншомовною літературою має стати першочерговою задачею викладачів дисциплін гуманітарного циклу.

Що ж потрібно для досягнення успіху у цій роботі? По-перше, належне знання студентами коледжів технічних спеціальностей як української, так і іншомовної професійної лексики. По-друге, досконале володіння студентами навичками перекладу фахових технічних текстів. Під час роботи з іноземним фаховим текстом студенти мають вирішувати такі завдання, що впливають на професійно важливі якості: отримати інформацію та вміти застосувати її на практиці; використовувати свої іншомовні знання для розуміння й осмислення прочитаного, здобуваючи одночасно навички роботи з іноземною фаховою літературою.

Робота з фаховою літературою дозволяє розвивати пізнавальну активність студентів, яка є одним з основних критеріїв якості підготовки фахівців, а ефективне її формування можливе лише за умов оптимальної організації процесу навчання в цілому. Складовими частинами сформованої пізнавальної активності студента є самостійність, пізнавальна ініціативність, мобільність і повнота засвоєння знань.

Говорячи про формування вміння роботи з іноземною фаховою літературою, ми не можемо відкидати того факту, що результатом цієї роботи, на наш погляд, є сформована іншомовна компетентність. Ми поділяємо думку А. Петрової і вважаємо, що студенти з високим рівнем сформованості іншомовної компетентності готові адаптивно діяти в сучасному соціально-економічному просторі з урахуванням тенденції до інформатизації професійного середовища, у них переважають навчально-пізнавальні, професійні, соціально-спрямовані мотиви та мотиви самоосвіти. Такі студенти матимуть сформовані навички

аналізу прийнятих рішень і прогнозування подальших навчальних дій, матимуть високий рівень розвитку комунікабельності.

Сучасним досягненням у галузі формування професійної іншомовної компетентності є те, що іноземна мова знаходить своє застосування в різних ситуаціях спілкування фахівців різних професій. Визначивши особливості типових ситуацій спілкування фахівців кожної конкретної галузі, можна моделювати процес їх реальної комунікації, і, відібравши попередньо для цього необхідний мовний та мовленнєвий матеріал, звузити весь широкий діапазон мови до конкретних потреб спеціалістів і цим полегшити процес оволодіння мовою для спеціальних цілей.

Отже, одним з провідних завдань викладачів іноземної мови у технічних коледжах на сучасному етапі є не просто навчити студентів користуватися іноземною мовою як засобом спілкування в усіх видах мовленнєвої діяльності в різноманітних ситуаціях, а й використовувати іноземну мову в усіх видах мовленнєвої діяльності в професійній діяльності, оскільки ефективність навчання безпосередньо залежить від ступеня наближення процесу передачі знань, формування навичок і вмінь до реальних умов їх практичного застосування.

Для оволодіння іншомовною професійною лексикою має бути розроблена система вправ з урахуванням професійної спрямованості студентів. Така система вправ повинна забезпечити послідовне, цілеспрямоване, свідоме оволодіння студентами професійною термінологічною лексикою.

Засвоєння термінологічної лексики має починатися з вправ для набуття навичок оперування термінами і закінчуватися виконанням професійно спрямованих комунікативних вправ у межах практики з мовлення. Навчання термінологічної лексики повинно співвідноситись з опрацюванням фахових текстів, які можна брати з фахової іншомовної літератури.

Одна з характерних ознак мови для спеціальних цілей – це введення великої кількості нової лексики. Професійну лексику потрібно вводити поступово. На ранніх етапах роботи з професійною іншомовною лексикою потрібно підготувати студентів до поступового переходу до наступних етапів, де рівень використання професійної лексики є вищим – тобто введення слів у словосполучення і речення та відпрацювання використання цих моделей до того моменту, доки це не перетвориться на звичку. Виконання вправ на основі читання фахової оригінальної літератури сприятиме глибокому розумінню тексту, допоможе одержати максимум інформації в процесі читання, а також дозволить активізувати засвоєну термінологічну лексику в професійно-орієнтованому спілкуванні іноземною мовою на основі прочитаного.

До того ж, тексти можна брати з фахової іншомовної періодики та літератури. Таким чином, виконуючи вправи та перекладаючи тексти, ми зможемо одночасно ознайомити студентів з фаховими іншомовними виданнями.

Висновки. Узагальнюючи вищесказане, можна зробити такі висновки.

1. Формування навичок роботи з іншомовною фаховою літературою має стати одним із ключових завдань підготовки майбутніх молодших спеціалістів технічного профілю.
2. На практиці це має здійснюватись комплексно на фоні міжпредметних зв'язків між спеціальними предметами та предметами гуманітарного циклу та у тісній співпраці викладачів цих дисциплін.
3. У процесі викладання фахових дисциплін потрібно плановірно формувати в студентів коледжів потребу в системному, постійному свідомому використанні різноманітної фахової літератури під час професійної підготовки та в майбутній професійній діяльності.
4. Під час вивчення предметів гуманітарного циклу має здійснюватися підготовка до роботи з фаховою іншомовною літературою шляхом формування в студентів іншомовної компетентності в процесі фахової підготовки.

5. Має бути розроблена система вправ для оволодіння фаховою іншомовною лексикою та термінологією.

Переклад технічних текстів і текстів професійної тематики має стати останнім етапом у підготовці майбутнього молодшого спеціаліста технічного профілю.

Отже, підготовка молодших спеціалістів у технічних коледжах до використання фахової іншомовної літератури у майбутній професійній діяльності є процесом багатограним та комплексним.

Література:

1. Тер-Минасова С. Г. Синтагматика функциональных стилей и оптимизация преподавания иностранных языков / Тер-Минасова С. Г. – М. : Изд-во Моск.ун-та, 1986. – 152с.
2. Сухова Л. В. Контекстуальная связь предложений / Сухова Л. В. – К. : Голов. Изд-во изд. объедин. «Вища школа», 1982. – 160 с.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України / Алексюк А. М. – К. : Либідь, 1988. – 560 с. – (Історія. Теорія) (Підручник).
4. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков / Ляховицкий М. В. – М.: Высшая школа, 1981. – 159 с.
5. Борщовецька В.Д. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів – економістів / В. Д. Борщовецька // Іноземні мови. – 2003. - №3. - с. 24.
6. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / Вербицкий А. А. – М. : Высшая школа, 1991. – 128 с. – (Метод. пособие).
7. Мірошніченко Е.В. Навчання професійної лексики студентів-економістів під час усномовленнєвого спілкування в непрофесійних сферах комунікації (початковий етап, англійська мова): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02. / Е. В. Мірошніченко. – К., 1996. – 276 с.
8. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / Тарнопольський О. Б. – Д. : Вид-во ДУЕП, 2005. - 248 с. (Навчальний посібник).
9. Петрова А. І. Формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності в процесі фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / А.І.Петрова. – Вінниця, 2009.

У статті обговорюється необхідність формування у майбутніх молодших спеціалістів технічного профілю навичок та вмінь роботи з фаховою іншомовною літературою. Розглянуті аспекти роботи в цьому напрямі.

Ключові слова: іншомовна фахова література, між предметні зв'язки, професійна лексика.

В статье обсуждается необходимость формирования у будущих младших специалистов технического профиля навыков и умений работы с иноязычной литературой по специальности. Рассмотрены аспекты работы в этом направлении.

The necessity of forming student's ability to use and read special literature on technical specialty in technical colleges is discussed in this article. The aspects of this work are reviewed.